

تحويلات كلان منطقه در حوزه حمل و نقل

گردآوری:
گروه کريدورها و کنوانسيون های بين المللی

کشور ترکمنستان

ترکمنستان مسیر رقیب یا شریک تجاری؟

سال ۹۵	سال ۹۴	
۱,۷ هزار تن	۲ هزار تن	باجگیران - بازرگان
۸۳۳ هزار تن	۱ میلیون تن	لطف آباد - بازرگان
تقریبا صفر	تقریبا صفر	اینچه برون - رازی

- راهنما**
- مراکز شهرستان
 - نقاط مرزی
 - مراکز استان
 - نوع راه
 - آزادراه
 - بزرگراه
 - سایر راهها

مسیر ترکمن باشی به باکو

طول سفر فری از بندر ترکمنباشی به باکو: ۱۷ ساعت

تعرفه ۱۰۷۲ دلاری برای عبور یک طرفه

ظرفیت کنونی بندر ترکمنباشی: ۱۵ میلیون تن

ظرفیت کنونی بندر باکو: ۲۵ میلیون تن

مجموع ظرفیت بنادر ترکمنباشی و اکرم پس از توسعه: ۵۰ میلیون تن

مجموع ظرفیت بنادر باکو و علت پس از توسعه: ۵۰ میلیون تن

اخذ عوارض ترانزیتی میان ایران و ترکمنستان: صرفه اقتصادی مسیر شمالی

تمرکز بندر ترکمنباشی به سمت حمل و نقل با کشتی‌های RO-RO - خرید ۳ کشتی RO-RO توسط ترکمنستان و خرید ۱۱ کشتی توسط آذربایجان - جناب آقای سرایی

بندر ترکمن باشی - باکو - ۲۰۱۶

✓ تعداد کل واگن های بندر باکو در سال ۲۰۱۶ : ۳۶۸۹۶ واگن
*** (۱۷.۴٪ رشد نسبت به سال ۲۰۱۵)

✓ تعداد ۱۱۱۰۹ واگن مربوط به بندر باکو - ترکمنباشی (۳۰/۱٪)

✓ تعداد ۲۵۷۸۷ واگن مربوط به بندر باکو - اکتائو (۶۹/۹٪)

پروژه توسعه بندر ترکمنباشی

- ❖ فاز مطالعاتی توسعه بندر ترکمنباشی
- ✓ هزینه ۶۲ میلیون دلار - سرمایه گذاری توسط بانک جهانی*
- ❖ مجموع هزینه‌های پروژه توسعه بندر ترکمنباشی**
- ✓ ۷۴۵ میلیون دلار
- ✓ شامل ترمینال باری، ترمینال مسافری، ترمینال بار فله، ترمینال کانتینری و ...

*<http://projects.worldbank.org/P123676/turkmenbashi-port-improvement-project?lang=en&tab=overview>

**http://open_jicareport.jica.go.jp/pdf/252526_03.pdf (JICA)

بندر امیر آباد به باکو

ظرفیت بندر امیرآباد: ۵/۲ میلیون تن

ظرفیت راه آهن امیرآباد به رستم کلا: ۴/۱ میلیون تن

ظرفیت تهران - اینچه برون: ۲/۶ میلیون تن

گرمسار - اینچه برون: ۲/۵ میلیون تن (مربوط به پل سفید - فیروزکوه)

فری های بندر امیرآباد: ۴ شرکت خصوصی و ۱ شرکت دولتی

میزان عملکرد بندر امیرآباد به باکو: میانگین ماهانه ۵ - ۶ هزار تن

میزان عملکرد بندر امیرآباد به ترکمنباشی: میانگین ماهانه ۶۰ - ۷۰ هزار تن*

بندر امیر آباد به باکو

- ✓ ظرفیت بندر امیرآباد: ۵/۲ میلیون تن
- ✓ حداقل ظرفیت راه آهن امیرآباد به رستم کلا: ۴/۱ میلیون تن
- ✓ حداقل ظرفیت تهران - اینچه برون: ۲/۶ میلیون تن
- ✓ حداقل ظرفیت گرمسار - اینچه برون: ۲/۵ میلیون تن (مربوط به پل سفید - فیروزکوه)

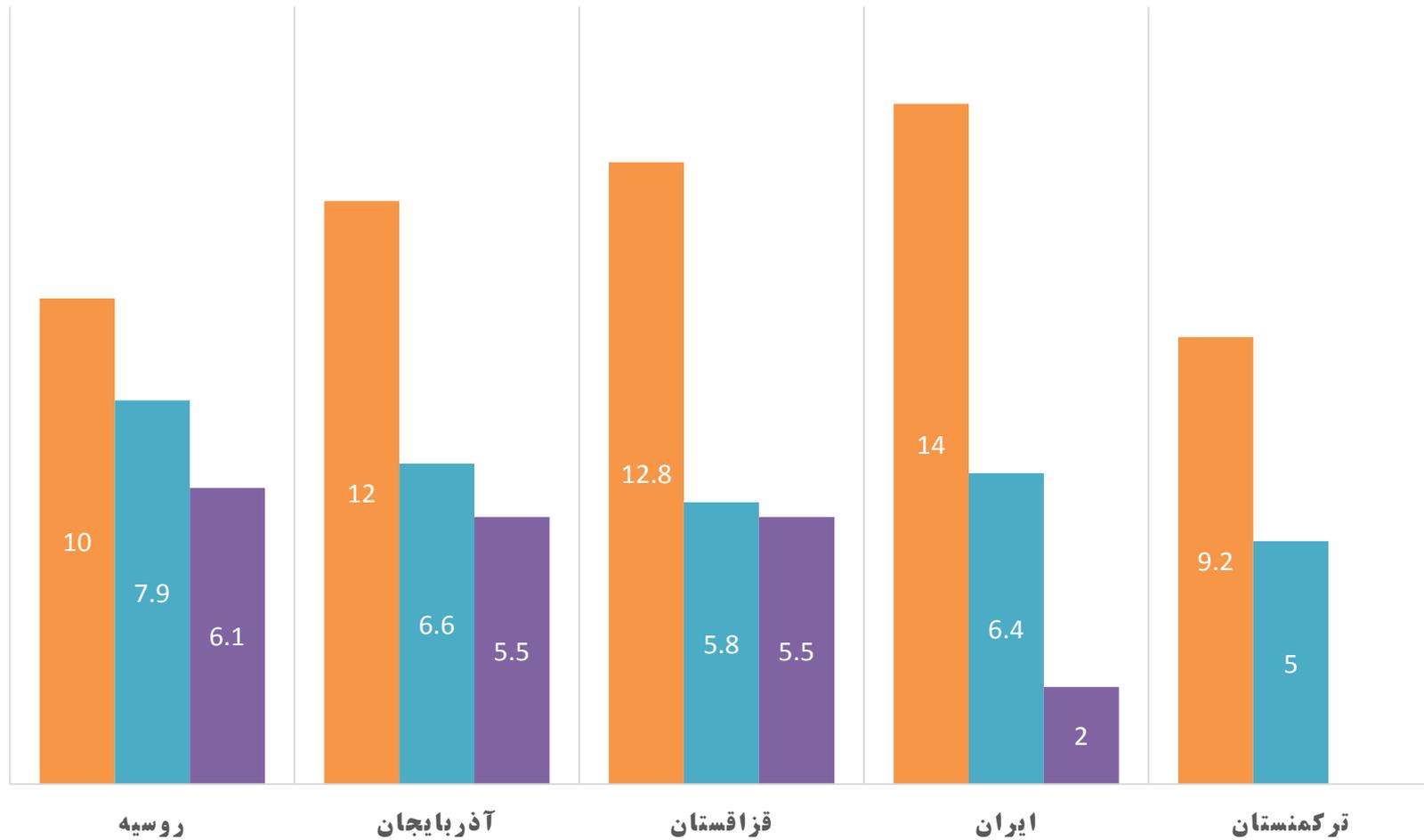
** به دلیل اخذ تعرفه ۵۰۰ دلار توسط ایران از طرف ترکمنی، ترکمنستان نیز همین مقدار از ایران دریافت می‌نماید.

*** همچنین با افتتاح پل چارگو به سمت ازبکستان و دریافت تعرفه توسط طرف ترکمنی تردد برای طرف ایرانی دشوارتر خواهد شد.
(جناب آقای باقری)

عملکرد بنادر کشورهای حوزه دریای خزر (میلیون تن)

2010 2015 2016

روابط فعلی ایران و ترکمنستان

- ✓ روابط سرد و غیر دوستانه دو کشور
- ✓ تمایل ترکمنستان به استفاده از مسیرهای رقیب با مسیرهای ایران
- ✓ عدم تمایل ترکمنستان به استفاده از پیمانکاران ایرانی در پروژه های زیرساختی

تقلیل صادرات و واردات ایران و ترکمنستان به نصف در سال گذشته

مشکلات در روابط بین ایران و ترکمنستان

- ✓ گرایش ترکمنستان به سمت ترکیه و واگذاری پروژه های زیرساختی به ترکیه و عدم نفع پیمانکاران ایرانی
- ✓ عدم موافقت ترکمنستان برای انجام پروژه میدان گازی یولاتان جنوبی توسط شرکت ایرانی و واگذاری آن به شرکت چینی
- ✓ عدم پذیرش مناسب در مرز بازرگان- پذیرش روزانه ۱۲۰ دستگاه در حالی که تقاضای بالای ۱۰۰۰ دستگاه در روز میباشد

نتیجه‌گیری

✓ تصور اینکه تمام مشکلات ایران و ترکمنستان به موضوع بدهی گاز مربوط می‌شود، تصور صحیحی نیست!! بلکه مجموعه‌ای از عوامل، زمینه‌ساز مشکلات شده‌اند.

✓ به منظور حل این مشکلات نیز، می‌بایستی مجموعه‌ای از عوامل دست‌به‌دست هم دهند و این امر یک اقدام فرابخشی می‌باشد.

✓ با توجه به فعال شدن مسیر ترانزیتی رقیب، می‌بایست هر چه سریعتر اقدامات گسترده‌ای صورت بگیرد تا از نهادینه شدن این مسیر و افزایش عملکرد آن جلوگیری شود.

گام نخست :

شناخت کشور ترکمنستان

وسعت: ۴۹۱،۲۱۰ کیلومتر مربع

مرز زمینی	مرز آبی
قزاقستان، ازبکستان، افغانستان و ایران	دریای خزر
۳۶۶۶ کیلومتر	۱۷۸۶ کیلومتر

ترکمنستان	ایران	
۴۳،۴۹ (۲۰۱۵)	۴۲۵ (۲۰۱۴)	GDP (میلیارد دلار امریکا)
۸۱۹۳ (۲۰۱۴)	۵۴۴۲ (۲۰۱۴)	سرانه GDP (دلار امریکا)

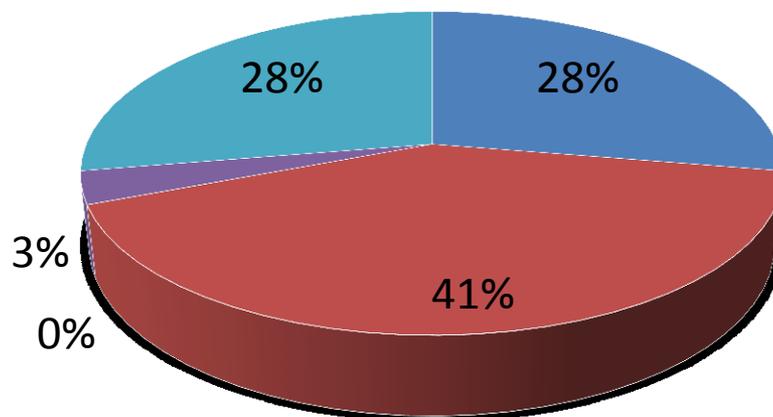
ترکمنستان	ایران	
۵۸ هزار کیلومتر	۸۵ هزار کیلومتر	طول خطوط جاده‌ای اصلی

ترکمنستان	ایران	بنادر
۱	۱۱	تعداد
۱۵ میلیون تن	۲۰۰ میلیون تن	ظرفیت

ترکمنستان	ایران	
۵ هزار کیلومتر (۲۰۱۴)	۱۲ هزار کیلومتر	طول خطوط ریلی

سهم هر بخش حمل و نقل در حمل بار ترکمنستان

■ ریلی
 ■ جاده ای
 ■ هوایی
 ■ لوله
 ■ دریایی

تعاملات تجاری ایران و ترکمنستان

✓ **عمده صادرات ایران به ترکمنستان:** اسکلت و قطعات، لوله پروفیل،
قیر، سیمان، میوه

✓ **عمده واردات ایران از ترکمنستان:** دانه گندم، پنبه، کنجاله، ابریشم
خام، روغن معدنی، برنج، گاز، برق

تجارت ایران و ترکمنستان	۲۰۱۵	۲۰۱۶
حجم مبادلات تجاری دو کشور (میلیارد دلار)	۳/۴	۱/۷

** در حال حاضر سالانه ۱۰۰ واگن CIS به ترکیه می‌رود «با مسئولیت ایران» به دلیل رسمیت نشناختن ترکیه توسط کشورهای CIS- (جناب آقای عاشوری)

مبادلات حمل و نقلی بین ایران و ترکمنستان

	۲۰۱۵	۲۰۱۶ (۵ ماهه اول)
بندری (انتقال بار میان سه نقطه امیر آباد، انزلی، ترکمنباشی)	۱ میلیون تن	۱۵۴ هزار تن
حجم بار عبوری ریلی	۲,۵ میلیون تن	۷۳۳ هزار تن
حجم تردد کامیون ها	۹۲ هزار دستگاه کامیون ایرانی ، ۲۹ هزار دستگاه کامیون ترکمنی	۳۵ هزار دستگاه کامیون ایرانی، ۷ هزار دستگاه کامیون ترکمنی

***کاهش ترانزیت ترکمنستان به ترکیه سال ۹۵ نسبت به ۹۴ به صفر (توسط

❖ کاهش ترانزیت گوگرد در سال ۹۵

✓ کاهش قیمت جهانی گوگرد

✓ بالابودن هزینه تمام شده حمل گوگرد از ترکمنستان به ایران

	سال ۹۴	سال ۹۵
ترانزیت گوگرد	۶۱۸ هزار تن	۷۷ هزار تن

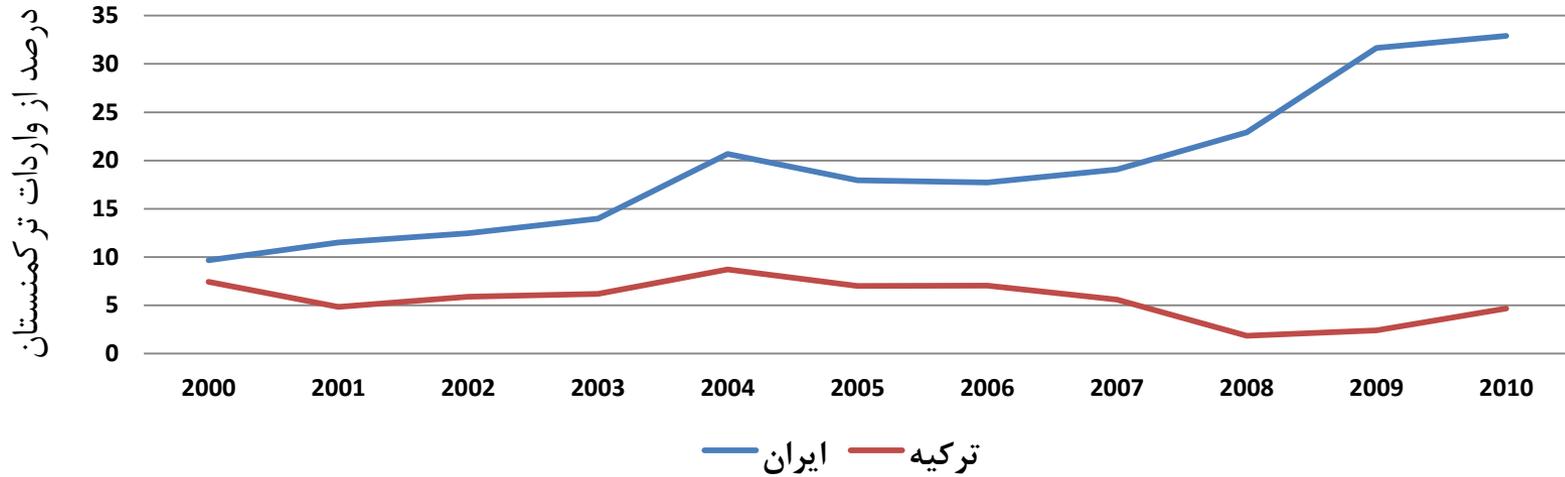
❖ کاهش ترانزیت پنبه ازبکستان از طریق ترکمنستان به

بندرعباس در سال ۹۵

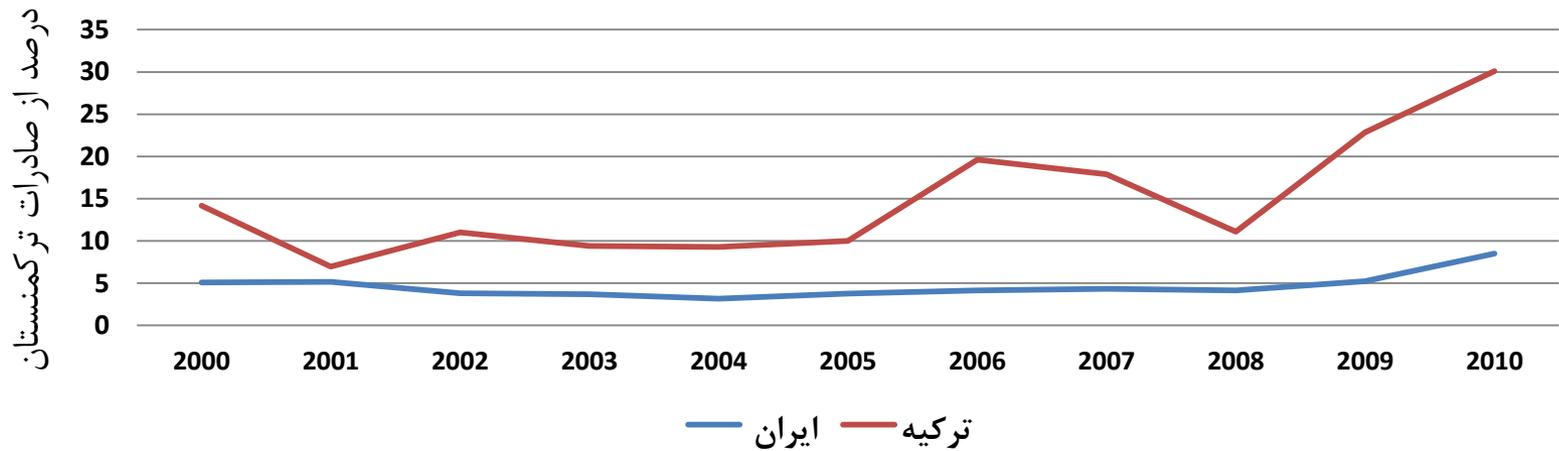
✓ به دلیل تغییر مکانیزم فروش پنبه در ازبکستان، نیازمند مذاکرات مسئولین ترانزیت ایران میباشد (به صورت پیش فروش)

	سال ۹۴	سال ۹۵
ترانزیت پنبه	۳۵۰ هزار تن	۲۲۹ هزار تن

واردات ایران و ترکیه از ترکمنستان

صادرات ایران و ترکیه به ترکمنستان

پروژه‌های توسعه حمل و نقل ترکمنستان

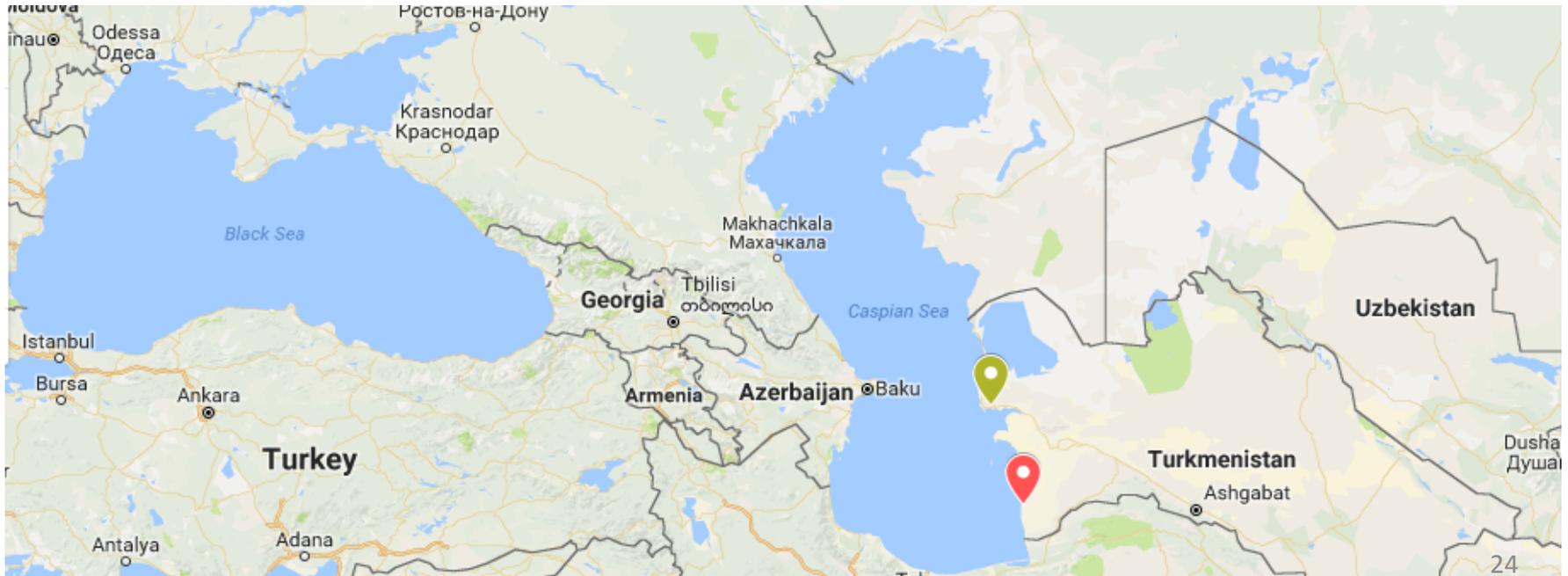
توسعه حمل و نقل دریایی

✓ توسعه لنگرگاه اکرم: با هدف تبدیل به دومین بندر بین‌المللی ترکمنستان با ظرفیت ۲۰ میلیون تن

✓ توسعه تسهیلات دریایی:

برنامه خرید ۳ تانکر نفتی، ۱ تانکر گاز مایع، ۲ کشتی مسافری، ۴ یدک‌کش بندر، اگشتی جرثقیل، اگشتی لایروب و ... به منظور افزایش بار دریایی

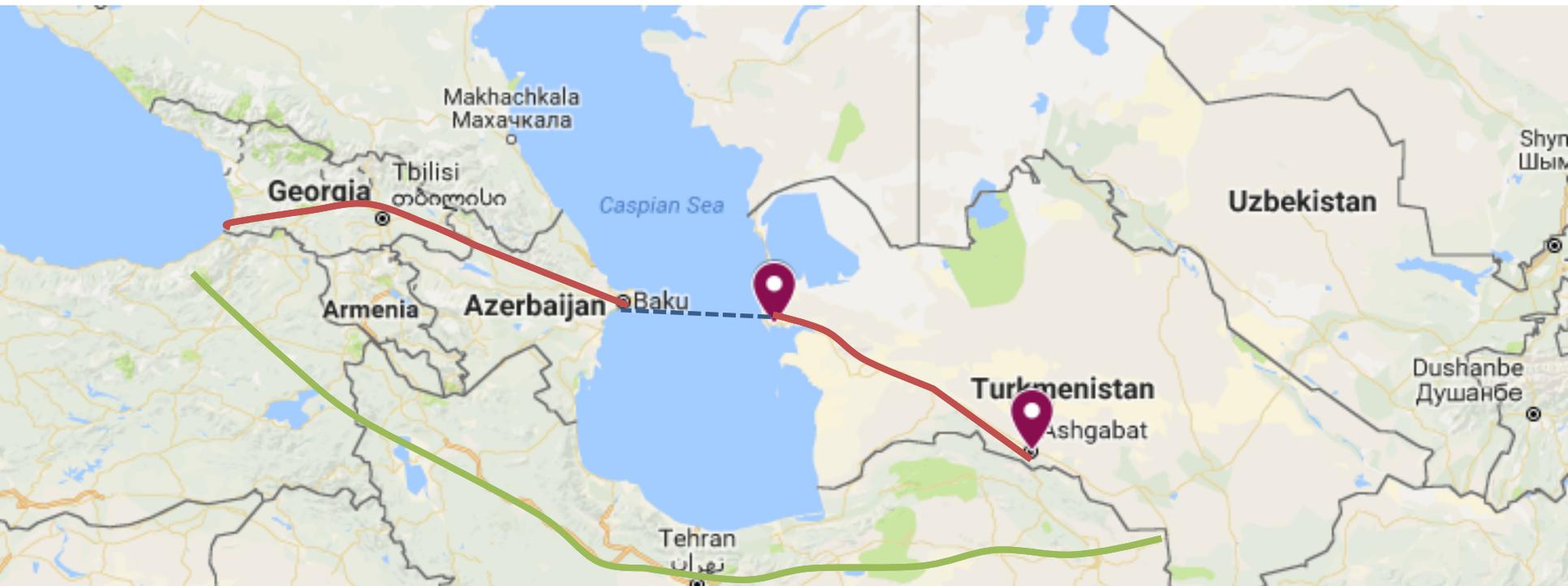
✓ هدف: دستیابی ظرفیت سالانه ۳۰ میلیون تن بار در بنادر ترکمنستان

توسعه حمل و نقل جاده‌ای

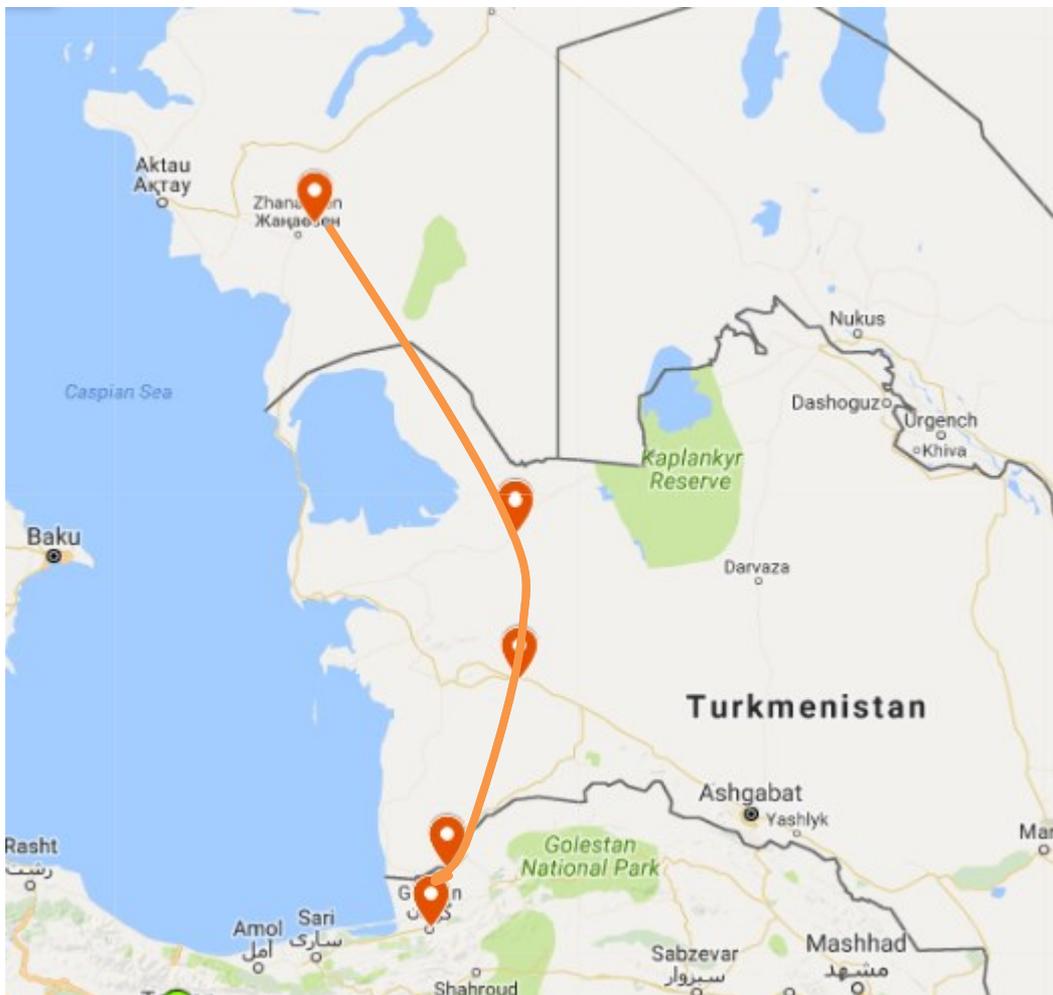
توسعه آتی جاده‌ای

- ✓ برنامه ساخت ۵۶۴ کیلومتر بزرگراه عشق آباد- ترکمن‌باشی تا سال ۲۰۱۸
- ✓ « تسهیل اتصال ترکمن‌باشی به باکو »
- ✓ این پروژه توسط یک شرکت ترکیه‌ای و با هزینه‌ی ۳/۲ میلیون دلار به ازای هر کیلومتر در دست انجام است

توسعه حمل و نقل ریلی

حمل و نقل ریلی

خط راه آهن – Uzen – Gyzylgaya – Bereket – Etrek – Gorgan به عنوان خط ریلی کریدور شمال جنوب در دسامبر ۲۰۱۴ افتتاح گردید.

این خط قزاقستان را از طریق ترکمنستان به ایران متصل می کند

۶۰۰ کیلومتر کوتاهتر از مسیر سرخس برای اتصال آسیای میانه به خلیج فارس

ظرفیت کنونی: ۵ میلیون تن

پیش بینی عملکرد ۲۰ میلیون تنی تا سال ۲۰۲۰

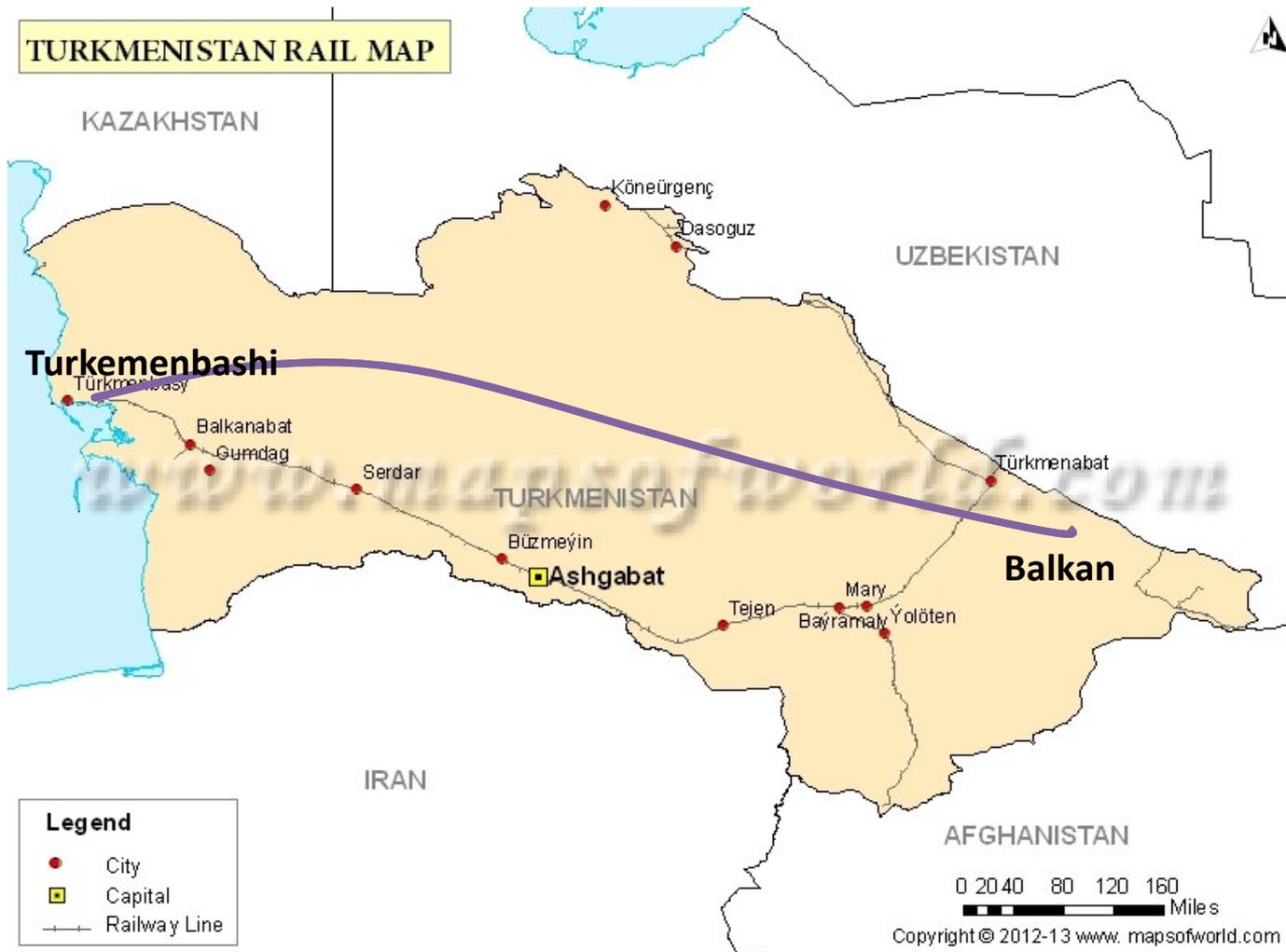
میزان بار جابجا شده در این مسیر از ابتدا تا کنون ۱۲۶ هزار تن بوده است – (جناب آقای غراوی)

توسعه آتی ریلی

- تفاهم‌نامه‌ای مابین افغانستان، تاجیکستان و ترکمنستان با هدف ساخت راه‌آهن Turkmenistan-Afghanistan-Tajikistan (TAT) در سال ۲۰۱۳
- پیش‌بینی هزینه ۲ میلیارد دلاری
- اتصال خط ریلی ترکمنستان به افغانستان در ۲۸ نوامبر ۲۰۱۶

اعلام برنامه ساخت خط پرسرعت بين Turkmenbashi و Turkmenabat

توسعه حمل و نقل لوله‌ای

حمل و نقل لوله‌ای

✓ تمرکز ترکمنستان بر گسترش زیرساخت‌های انتقال گاز

انتقال گاز در سه مسیر چین، هند و به سمت اروپا

□ خط لوله ترکمنستان-ازبکستان-چین در سال ۲۰۰۹ بهره‌برداری شده است و در حال حاضر حجم بسیار زیادی گاز طبیعی از این مسیر جابجا می‌گردد.

□ خط لوله ترکمنستان-افغانستان-پاکستان-هند طبق برنامه قرار است تا سال ۲۰۱۹ به بهره‌برداری برسد. احداث این خط لوله از شهر ماری در ترکمنستان آغاز گردیده است.
(TAPI)

آیا خط لوله TAPI رقیب خطوط لوله‌ای ایران می‌باشد؟

اتصال گاز ترکمنستان به اروپا

Trans Adriatic Pipeline

خطوط لوله حمل گاز از یونان به ایتالیا
شروع ساخت: ۲۰۱۵
زمان پیش بینی شده اتمام: ۲۰۱۸

Trans-Anatolian Natural Gas Pipeline

خطوط لوله حمل گاز از آذربایجان در داخل ترکیه و به سمت یونان
شروع ساخت: ۲۰۱۵
زمان پیش بینی شده اتمام: ۲۰۱۸

South Caucasus Pipeline

خطوط لوله حمل گاز از آذربایجان به ترکیه از طریق کشور گرجستان
راه اندازی در سال ۲۰۰۶

سناریوهای اتصال گاز ترکمنستان به اروپا

□ انتقال گاز به سمت اروپا از سه مسیر ممکن است: (کریدور غربی)

- ترکمنستان-روسیه-اروپا: با توجه به اختلاف میان روسیه و اوکراین، کشورهای اروپایی به دنبال مسیری جایگزین هستند.

- ترکمنستان-بستر دریای خزر-آذربایجان: با توجه به لزوم موافقت هر ۵ کشور حوزه دریای خزر و عدم موافقت روسیه و ایران و همچنین هزینه بالا، اجرایی شدن این پروژه با مشکلات عدیده‌ای روبروست.

- ترکمنستان-ایران-ترکیه-اروپا: نیازمند انجام مذاکرات و توسعه زیرساخت‌ها

ضرورت پیگیری در خصوص فعال نمودن این مسیر

اتصال خطوط لوله ترکمنستان به کریدور گاز جنوبی

راهکارهای بهبود روابط

طراحی پکیج برقراری ارتباط مناسب دو کشور شامل:

۱. تعیین تکلیف بدهی گاز
۲. مذاکرات جدی دو کشور در جهت افزایش ترانزیت از طریق کشور ایران با تمرکز بر کاهش عوارض و حل مشکل قیمت سوخت
۳. شناسایی پیمانکاران با کیفیت کار بالا و مجوز دادن به پیمانکاران برتر برای انجام پروژه های کشور ترکمنستان از طریق اعمال ضوابط در شورای عالی فنی وزارت راه و شهرسازی
۴. مذاکره با وزارت صنایع جهت صادرات کالاهای مرغوب

راهکارهای بهبود روابط

۹. کنترل بیشتر مرزها به منظور جلوگیری از قاچاق مواد مخدر

۱۰. اجرای روابط سیاسی مناسب‌تر و جلوگیری از ایجاد سوء تفاهمات جدید ناشی از

مسائلی همچون استقبال از هیئت‌های ترکمنی یا ایرانی در سفر به کشور مقابل

۱۱. یکسان سازی قیمت سوخت داخلی (واقعی شدن قیمت سوخت) به منظور یکنواخت

شدن قیمت سوخت منطقه